

**PHUROJEKE YA GIREDI YA 9 YA
NHLANGANELO: XITSONGA
BUKU YA MUDYONDZI**

3 ENTREPRENEURSHIP
EMPLOYABILITY
EDUCATION

**PHUROJEKE LEYI KONGOMISIWEKE EKA KU DYONDZA | NSIMEKO WA DYONDZO:
NDZETELO WA SWAVUTOMI**

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

**GIREDI
2026**

9

Inifogirafiki (*infographic*) leyi yi kombisa leswi tidyondzo hinkwato ta wena ta xikolo ti hlanganaka swin'we eka phurojeke yin'we leyikulu leyi nga hlanganeriwa hi ku rhangeliwa hi dyondzo ya LO. Phurojeke leyi yi ku pfuna leswaku u kota ku titwisisa, ku hlawula ka wena ka ntirhovutomi wa vumundzuku bya wena, na vuswikoti lebyi lavekaka leswaku u kota ku humelela.

Ntivomitolovelo ya Swavutomi (*Life Orientation*) (LO) – Hi yona Senthara/mbilu ya phurojeke.

Ntivomitolovelo ya Swavutomi (*Life Orientation*) i dyondzokulu leyi hlanganisaka swilo hinkwaswo.

Yi kongomisa eka:

- Ku titwisisa **hina vinyi**
- Ku lavisisa **mitirhovutomi na mapapila ya mafundza**
- Ku vona mikarhi yo hambanahambana yo hlawuleka ya nkateko wo endla swo karhi

Tidyondzo letin'wana hinkwato ti seketela leswi u swi dyondzaka eka Dyondzo ya **Ntivomitolovelo ya Swavutomi (*Life Orientation*)**.

Leswi dyondzo yin'wana na yin'wana yi hlanganisaka xiswona na Dyondzo ya Ntivomitolovelo ya Swavutomi (*Life Orientation*)

1. Tindzimi (Ririmi ra le kaya & Ririmi ro Engetela Rosungula)

U ta:

- Endla **ndzavisiso**
- Tsala **swiviko**
- **Andlala**

Vuswikoti lebyi byi ku pfuna ku veka miehleketo ya wena erivaleni. .

2. Dyondzo ya Ntivomatimu, Ntivoswarivala, Ntivovuxaka bya Vanhu (*Social Sciences*)

U endla vuvalangi hi:

- **Xihlawuhlawu** na milawu leyi nga hundza
- **Matimu ya ntirhovutomi**
- Ndlela leyi muganga wa ka n'wina wu endlaka ha kona leswaku vanhu va kuma mitirho.
I yini leswi ku pfunaka ku twisisa mbangu wa vumundzuku bya wena?

3. Dyondzo ya Vuswikoti byo Tumbuluxa kumbe byo Tshula/Ntivovuxongi/Vutshila (*Creative Arts*)

U tirhisa:

- **Ntlangu, ncino, vuyimbeleri, na vutshila bya swovoniwa.**
- Ku kombisa leswi va tihlawulekisaka hi swona, ndhavuko, na miehleketo
Leswi swi ndlandlamuxa vutshila lebyi u nga byi tirhisaka eka ntirho vutomi wihi na wihi.

4. Dyondzo ya Ikhonomi na Vulawuri kumbe Malawulelo/Mafambiselo ya swa Tisayense (*Economic & Management Sciences*)

U dyondza hi mayelana na:

- **Bindzu na swaikhonomi**
- **Vumaki bya mabindzu**
- **Ku maketa na mali**
vuswikoti lebyi byi ku pfuna ku twisisa mali na mitirhovutomi eka bindzu.

Ku hlangana: Tidyondzo hinkwato ti tirha swin'we.

Phurojeke ya wena yi hlanganisa **vuswikoti hinkwabyo byo huma eka tidyondzo hinkwato**.
Leswi swi vula:

- Phurojeke YI'NWE
- Tidyondzo TO TALA ti mi pfuna ku ndlandlamuxa vuswikoti bya xiviri bya vutomi.
- U dyondza leswi tidyondzo ta xikolo ti hlanganaka ha kona eka vutomi bya xiviri.

Loko phurojeke yi nga si sungula, **vadyondzi hinkwavo va fanele ku:**

Tirhisa makambelelo ya Intlilanexeni (*inclinations*) hi ku tirhisa xihlanganisi-xa-mudyondzisi (*TeacherConnect*) ku pfuna vadyondzi ku kuma ntirhovutomi lowu fambelanaka na nkoka na swikili kumbe vuswikoti bya vona. Makambelelo ya intlilanexeni (*inclinations*) ma nga endliwa hi ku tirhisa Whatsapu (*WhatsApp*) eka riqingho ra+27 60 060 3333.

Sikena (*scan*) QR khodi leswaku u ta oloveriwa ku nghena

Pfula Whatsapu eka foni ya wena kutani u rhumela rito *IGO* eka hungu ra Whatsapu eka nomboro ya *TeacherConnect*. U nga tsala rito leri hi maletere lamakulu kumbe lamatsongo kambe u tiyisisa ntsena leswaku a ku na swivandla exikarhi ka maletere ya i, g na o.

- kana hi tinxaka ta swivutiso leswi fambelanaka na tiinthavhiyu ta ndzavisiso wa mitirhovutomi na swivandlanene swa mabindzu.
- hlaya no kanerisana hi swivutiso leswi nga vutisiwaka leswi xaxametiweke laha hansi ku twisisa na ku pfumelela vadyondzi ku tumbuluxa swivutiso swa vona tanihi xiphemu xa ndzavisiso wa vona.
- hlamusela ntivomarito lowuntshwa ku twisisa swivutiso leswi nga vutisiwaka laha hansi.
- hlamusela no kombisa vadyondzi hi ta ndlela ya ta matumbuluxelo ya xivutiso xa ndzavisiso na ta maendlelo ya ndzavisiso.
- kombisa vadyondzi leswaku hikokwalahokayini swi ri na nkoka ku kombisa swihlovo leswi va swi tirhisaka loko va endla ndzavisiso na leswi swi endlisiwaka xiswona tanihi xiphemu xa ntirho wa ndzavisiso.

Dyondzo ya Ikonomi na Vulawuri kumbe Malawulelo/Mafambiselo ya swa Tisayense (*Economic & Management Sciences*)

U dyondza hi mayelana na:

- **Bindzu na swaikhonomi**
- **Vumaki bya mabindzu**
- **Ku maketa na mali**

Vuswikoti lebyi byi ku pfuna ku twisisa mali na mitirhovutomi eka bindzu.

Ku hlangana: Tidyondzo hinkwato ti tirha swin'we.

Phurojeke ya wena yi hlanganisa **vuswikoti hinkwabyo byo huma eka tidyondzo hinkwato**.
Leswi swi vula:

- Phurojeke YI'NWE
- Tidyondzo TO TALA ti mi pfuna ku ndlandlamuxa vuswikoti bya xiviri bya vutomi.
- U dyondza leswi tidyondzo ta xikolo ti hlanganaka ha kona eka vutomi bya xiviri.

Eka phurojeke leyi, vadyondzisi va tindzimi va ta letela vadyondzi eka tidyondzo to hambanahambana ta **Ririmi ra le Kaya (HL)** na **Ririmi ro Engetela Rosungula (FAL)**, loko havumbirhi bya tona ti landzelela magoza manharhu lama fanaka: **Ndzavisiso, Ku tsala, na Ku andlala hi nomu**. Ku averiwa loku ku fambisana na dizayini ya Phurojeke leyi hlanganisiweke ya Giredi ya 9 ya *GEC*, laha *HL* yi dyondzisa hi ta **Ntirhovutomi** loko *FAL* yi languta **eka ku endla swa mabindzu**.

Ririmi ra Le kaya (HL): Dyondzo ya Ntirhovutomi

Vadyondzi va lavisisa hi **Ntirhovutomi** lowu fambelanaka na vuswikoti bya vona, leswi va swi tsakelaka, na mimbuyelo leyi voyamelaka eka dyondzo ya *LO*. Va endla leswi landzelaka:

- **Ndzavisiso:** Va endla inthavhiyu na mutirhi wa ntirho wolowo naswona va hlengeleta vuxokoxoko ku suka eka swihlovo swo hambanahambana.
- **Ku tsala:** Va tsala **Xiviko xa Ndzavisiso wa Ximfumo** lexi hlamulaka xivutiso xa ndzavisiso hi ku tirhisa vumbhoni byo huma eka *LO*, *SS*, na *EMS*.
- **Ku andlala hi nomu:** Va andlala leswi va swi kumeke hi ntirhovutomi wa vona hi ku seketeriwa hi swiphemu swa **Dyondzo ya Vuswikoti byo Tumbuluxa kumbe byo Tshula/Ntivovuxongi/Vutshila (Creative Arts)**, (tiphositaro, switirhisiwa, swovoniwa).

Hikokwalaho ka yini HL yi dyondzisa hi ta ntirhovutomi:

Ririmi ra le Kaya ri lava xiyimo xa le henhla xo hlalala hi ku twisisa, vuxokoxoko byo tala na ku tsala loku anameke. **Xiviko xa Ximfumo** xi lava ririmi leri dyondziwaka ri va leri dzikeke na ku ehleketa loku nga hleleka, leswi endlaka leswaku ri fanele swinene ku va *HL*.

Ririmi ro Engetela Rosungula (FAL): Ri languta eka ku endla swa mabindzu

Vadyondzi va kambisisa **mieheleto ya bindzu** leri nga tirhaka eka miganga ya vona. Va endla leswi landzelaka:

- **Ndzavisiso:** Inthavhiyuwa n'winyi wa bindzu kutani u hlengeleta vuxokoxoko hi swilaveko swa makete na mitirho ya bindzu.
- **Ku tsala:** Ku tsala **Papila ra Ximfumo** hi ku ya hi ndzavisiso wa vona.
- **Ku andlala hi nomu:** Va andlala mieheleto ya vona ya bindzu hi ndlela leyi twisisekaka naswona yi khorwisaka, va seketela hi switirhisiwa swo olova swa swifaniso.

Hikokwalahokayini FAL yi languta eka ku endla swa mabindzu:

FAL yi kongomisa eka ku vulavurisana loku tirhaka eka vutomi bya siku na siku. Papila ra Ximfumo ri pfuna vadyondzi ku tirhisa ririmi eka vutomi bya mampela, swiyimo swa le migangeni leswi lavaka ku basisiwa, xikongomelo lexi twalaka, na maendlelo yo olova ya ximfumo.

Papila ro tirhela eka rona ra 4.1

Tirhisa papila leri ku lulamisela inthavhiyu na munhu loyi a tirhaka ntirho wa norho wa wena. Leyi i ndlela yo antswa ya ku lavisisa na ku kuma vuxokoxoko ku tiyisisa leswaku u hlawurile kahle ntirho wa wena. Tsala khume (10) ra swivutiso eka mintila leyi u nyikiweke yona. Tirhisa papila leri ku endla inthavhiyu na ku tsala tinhlamulo eka kholomo ya vumbirhi.

VITO RA XIKOLO:

(U nga tirhisa fomo yo hlambanya leyi nga emakumu ka buku leyi.)

VITO RA MUVUTISI: GIREDI:

VITO RA MUVUTISIWA:

XIVUTISO XA NDZAVISISO HI NTIRHOVUTOMI:

SWIVUTISO SWA INTHAVHIYU	TINHLAMULO TA INTHAVHIYU
1)	
2)	
3)	
4)	
5)	
6)	
7)	
8)	
9)	
.....	
.....	

Swin'wana swivutiso swa ntolovelovelo: Xana hi tihi tidyondzo leti u faneleke ku ti teka? Xana u tirha tiawara tingani hi vhiki? Xana ku laveka xivumbeko xa njhani? Hi swihi leswi nga riki kahle hi ntirho lowu? Hi swihi leswi nga swa kahle hi ntirho lowu? Xana muholo wa wena wu sunguriwa hi mali muni? Xana milawu ya xihlawuhlawu yi ve na xiave eka xivandla xa mintirho eka nkarhi lowu nga hundza?

Papila ro tirhela eka rona ra 4.2

Tirhisa papila leri ku lulamisa inthavhiyu na n'wamabindzu. Hlawula n'wamabindzu loyi a nga na bindzu ro hanya naswona bindzu ra yena u ri vona leswaku ri ta humelela ku ya emahlweni. Tsala swivutiso swa khume eka mintila leyi nyikiweke. Tirhisa papila leri ku endla inthavhiyu naswona tsala nhlamulo eka kholomo ya vumbirhi.

VITO RA XIKOLO:

(U nga tirhisa fomo yo hlambanya leyi nga emakumu ka buku leyi.)

VITO RA MUVUTISI: GIREDI:

VITO RA MUVUTISIWA:

XIVUTISO XA NDZAVISISO HI BINDZU:

SWIVUTISO SWA INTHAVHIYU	TINHLAMULO TA INTHAVHIYU
1)	
2)	
3)	
4)	
5)	
6)	
7)	
8)	
9)	
10)	

Swin'wana swivutiso swa ntolovelotlo: Xana bindzu ra wena ri wela eka *Industry* yihi (Phurayimari, Sekondari , Thexiyari)? Xana ku laveka mali yo tala ku sungula bindzu? Xana u na munghana loyi u nga hlanganelaka na yena bindzu leri? Hikokwalaho ka yini? Ku laveka vuswikoti byihi ku va na bindzu leri? Xana u endla mali yo tala hi bindzu kumbe eka ntirho lowu? I muxaka wihi wa vun'wini bya bindzu? Xana milawu ya xihlawuhlawu yi ve na xiave eka xivandla xa mitirho eka nkarhi lowu nga hundza/ Hi wihi nkoka wa yona eka mabindzu ya masiku lawa?

Papila ro tirhela eka rona ra 4.3

Yana emahlweni u endla ndzavisiso hi ntirhovutomi lowu u wu hlawuleke, bindzu na ku longoloxa swihlovo swinharhu(swihlovo leswi u nga swi tirhisa hi nkarhi wa ndzavisiso) Longoloxa swihlovo swa wena laha hansi:

MUTSARI	NHLOKOMHAKA	SIKU RA KUKANDZIYISA	NDHAWU	MUKANDZIYISI
Xik. J Nkuna	N'wamabindzu Khazamula	20 Dzivamisoko 2016	Cape Town	Penguin
Xik. (Wena n'wini)	Inthavhiyu na Tat. Xilenge	24 Ndzati 2021	Potchefstroom	Private
Xik. L Baloyi	Ndlela leyi ku tinyiketela swi nga ku pfunaka hakona ku ndlandlamuxa vuswikoti	14 Nyenyankulu 2018	Internet	h ps://charityvillage.com
.....				
.....				
.....				
.....				
.....				
.....				
.....				
.....				

Papila ro tirhela eka rona ra 6.3

Nongoloko wo kambela ndzavisiso. (A ku na timaraka leti nga ta nyikiwa.)

Swiletelo.

Vadyondzisi va fanele ku tirhisa nongoloko lowu wo kambela ku pima ku humelela loko va karhi va endla ndzavisiso.

Nghingiriko wa ntlawa

	Themnoloji	Ndzavisiso
1	Nyika nhlamuselo ya xivutiso xa ndzavisiso hi ku hetiseka	
2	Hlengeta mahungu lama nga fanela ku suka eka swihlovo swo hambanahambana	
3	Hlela vutshembheki bya swihlovo leswi tirhisiweke	
4	U endlile tinotsi hi mahungu ya nkoka	
5	Tshaha swihlovo hi ku tirhisa matshahelo lama amukelekaka	
6	U endlile inthavhiyu tanihi xiphemu xa nghingiriko wa ndzavisiso	
7	U tsarile tinhlamulo ta inthavhiyu hi ndlela leyinene swi tlhela swi basa	
8	U tirhisile vuxokoxoko lebyi u byi kumeke ku vumba tinhlamulo ta swivutiso swa ndzavisiso	
9	Ku tirhisaniwile tanihi ntlawa	
10	U yisile ku nga se fika kumbe hi siku ra kona	

Papila ro tirhela eka rona ra 12.1 – RIRIMI RA LE KAYA

Nhlokomhaka ya nghingiriko: *Ntirhovutomi wa vumundzuku bya mina — Xiviko xa ndzavisiso wa nhlanguano (HL)*

Xivutiso xo letela:

*Hi wihi ntirhovutomi lowu nga kahle ngopfu eka mina, naswona hi yihi ndlela leyi matimu ya Afrika-Dzonga, mitiyiso ya mabindzu ya namuntlha na matimba ya mina swi hlohloleleke nhlawulo lowu? (Tirhisa mbuyelo wa LO inclinations, ndzavisiso wa milawu ya mfumo wa xihlawuhlawu kusuka eka dyondzo ya SS, vutivi bya mabindzu kusuka eka dyondzo ya EMS, na swovoniwa kusuka eka **Dyondzo ya Vuswikoti byo Tumbuluxa kumbe byo Tshula/Ntiovovuxongi/Vutshila (Creative Arts)** ku seketela nkanelo wa wena.)*

Xitshuriwa (Xitshuriwa xa xitsalwambiko xo leha): Xiviko xa ndzavisiso wa mafundza lowu nga tsariwa hi Ririmi ra le kaya, lexi katsaka xivutiso xo letela ndzavisiso, maendlelo ya ndzavisiso, mimbuyelo, mikanelo na nkatsakanyo, xikan'we na vuxokoxoko bya tibuku leti tirhisiweke na xivumbeko xo voniwa lexi funghiweke lexi u xi tumbuluxeke eka **Dyondzo ya Vuswikoti byo Tumbuluxa kumbe byo Tshula/Ntiovovuxongi/Vutshila (Creative Arts)** (xk, phositara) ku seketela mimbuyelo ya wena. (Swiviko i rixaka ra switsariwa leswi nga pasisiwa eka Ririmi ra le Kaya eka ku tsala na ku andlala.)

Vulehi: ±160–180 wa marito ya miri wa xiviko (loko hi nga katsangi nhlokomhaka, tinhlokomhakatsongo, vuxokoxoko bya tibuku leti tirhisiweke na nhlamuselotsongo ya xifaniso). Leswi swi fambelana na vulehi bya ntolovelo bya switshuriwa swa switsalwambiko swo leha swa Giredi ya 9 lebyi tirhisiwaka eswikolweni, na lebyi fambelanaka na ntiko wa XIPHOKHAMA hi tlhelo ra vulehi, xivumbeko na rhejisitara swi faneleke ku landzeleriwa.

Hikokwalahokayini ku ri na swiyenge leswi? XIPHOKHAMA xi langutela leswaku u tsala hi xikongomelo na ku kongomisa eka vahlaleri, hi ku tirhisa xivumbeko, rhejistara na ntirhisano; xivumbeko xa xiviko xi pfuna leswaku u kota ku kunguhata, ku khomanisa ndzavisiso no nyika nkatsakanyo.

Swiyenge leswi bohaka (tirhisa tinhlokomhaka leti longoloxiweke laha hansi):

1. **Nhlokomhaka**
2. **Xivutiso xo letela ndzavisiso** (xivutiso xin'we lexi u lavaka ku xi hlamula)
3. **Maendlelo** (ndlela leyi u yi tirhiseke ku kuma vuxokoxoko: xitirhisiwa xa *LO* intilanexeni (*inclinations*); inthavhiyu yin'we ya ntirhodyondzeriwa; swihlovo swa dyondzo ya *SS*; tinotsi ta dyondzo ya *EMS*; webusayiti (*websites*)/switsariwa)
4. **Mimbuyelo & Mikanelo**
 - **LO:** vuxokoxoko bya vun'winyi byo koma (matimba/ leswi u swi tsakelaka) leswi fambelanaka na ntirhovutomi
 - **SS:** nawu wun'we wa mfumo wa xihlawuhlawu lowu u wu dyondzeke; hlamusela xivangelo na switandzhaku na ndlela leyi matimu ma ha khumbaka ku kumeka ka swilo kumbe nhlawulo wa namuntlha.
 - **EMS:** kombisa tindlela timbirhi eka ta nhungu ta maendlelo ya mabindzu leti khumbaka munhu eka ntirhovutomi (xk., ku maketa kumbe *HR* eka ntirho wa vutshunguri bya miri (*auto-electrician workshop*))
5. **Nkatsakanyo** (hlamula xivutiso xa ndzavisiso wa wena hi ku kongoma)

LO Anchor Integrated Project

6. **Swihlovo** (languta xivumbeko xo olova lexi nga laha hansi)
7. **Xivumbeko 1.** (nghenisa xifaniso lexisongo xa phositara/swovoniwa xikan'we na khapixini kusuka eka **Dyondzo ya Vuswikoti byo Tumbuluxa kumbe byo Tshula/Ntivovuxongi/Vutshila** (*Creative Arts*))

Maendlelo (kombisa leswi eka buku ya mudyondzi):

Kunguhata → Pfapfarhuta → Hlela → Xitshuriwa xo hetelela. (XIPHOKHAMA xi langutela leswaku maendlelo lama ma kombisiwa loko ku tsariwa.)

Swihlovo (xivumbeko xo olova lexi vadyondzi va faneleke ku xi landzelela):

- **Inthavhiyu:** *Xivongo, Nsungulavito*. Inthavhiyu na vito na xivongo. Siku, *Ndhawu*. Xikombiso: *Mbali, K. Inthavhiyu na Billy Fortuin. 20 Dzivamisoko 2026, Welkom*.
- **Web:** *Mutsari/Nhlangano. Nhlokomhaka ya papila. URL. Siku ro kuma vuxokoxoko*.
- **Buku/Atikili:** *Mutsari. Lembe. Nhlokomhaka. Mukandziyisi/Xihlovo*.

Ku tshembeka: Hlamusela hi marito ya wena n'winyi; tirhisa swirhatana ntsena eka mitshaho yo koma laha swi nga fanela. Longoloxa swihlovo hinkwaswo leswi u swi tirhiseke.

SWILERISO:

- Tsala **mpfapfarhuto wa xiviko** mayelana na maendlelo ya ndzavisiso wa ntirhovutomi lowu nga fanela na swikumiwa hi ku tirhisa tinhlokomhaka leti landzelaka:

- Mahetelelo (thiyori leyi tirhisiwaka eka vulavusisi byo karhi, xivutiso xo letela, xikongomelo, n.sw.)
- Miri (mahungu lama landzelelanaka, mani, yini, kwihi, rini, swikumiwa swa ndzavisiso, n.sw.)
- Mahetelelo (Switatimende swa mahetelelo, swibumabumelo, n.sw.)

Papila ro tirhela ra eka rona 12.3 *ri ya emahlweni.*

Tsala **xiviko xa wena xo hetelela** eka nhlawulo wa 1, mayelana na maendlelo ya ndzavisiso wa ntirhovutomi lowu nga fanela na swikumiwa swa kona hi ku tirhisa tinhlokomhaka leti landzelaka:

- Masungulo (thiyori leyi tirhisiwaka eka vulavusisi byo karhi, xivutiso xo letela, xikongomelo, n.sw.)
- Miri (mahungu lama landzelelanaka, Mani, yini, kwihi, rini, swikumiwa swa ndzavisiso, n.sw.)
- Mahetelelo (Switatimende swa mahetelelo, swibumabulelo, n.sw.)

RHUBIRIKI YO KAMBELA XIVIKO

Xihlawulekiso	Matwisiselo			
Ku kunguhata & Maendlo (3)		Swa xiyimo xa le henhla	Swa le xikarhi	Swo kayivela
		3	2	1
		Swi le rivaleni, u kunguhatale hi ku hetiseke; mpfapfarhuto wu komba mimpfuxeto leyi hlamuselekaka; ku cinca ka antswa katsongo	Ku kunguhata i kutsongo; mimpfuxeto yi komba ku kala vutivi kumbe a yi le rivaleni	A ku na nkunguhato lowu nga endliwa; a ku na mpfampfarhuto lowu vonakaka wu nga endliwa
Xivumbeko xa xiviko & Nkhomano (6)	Swa xiyimo xa le henhla	Swa le xikarhi	Swa masungulo	Swo kayivela
	6 - 5	4 - 3	2	1
	Xivumbeko xa xiviko i xa ntiyiso hi ku hetiseka; ku na ku khuluka loku kombaka vutlharhi bya mianakanyo no ringananisa; ku na nkhomano wa xiyimo xa le henhla; na rhejisitara leyi nga cinciki ya mafundza	Xivumbeko hi xona hi xitalo; u kombisa vutlharhi bya mianakanyo hi ku angarhela; kun'wana a ku na ku hlangana kahle ka miehleketo	Xivumbeko xi hoxekile kun'wana; ku landzelelana a ku le rivaleni eka tin'wana tindhawu; nkhomano wu pfumala matimba	Xivumbeko xi hoxekile; miehleketo a yi khomanangi; rhejisirara yi pfa yi hambana kumbe a yi fanelangi
Xivutiso xa ndzavisiso → Mahetelelo (5)	Swa xiyimo xa le henhla	Swa le xikarhi	Swa masungulo	Swo kayivela
	5 - 4	3	2	1
	Xivutiso xa ndzavisiso xa kongoma no komba vutivi; i na mavekelo ya kahle ya timhaka; mahetelelo ya hlamula xivutiso hi ku kongoma	Xivutiso xi le rivaleni; mavekelo ya timhaka ya kombisa vutivi hi xitalo; mahetelelo ma fambelana hi ku angarhela	Xivutiso a xi twali ngopfu; mavekelo ya timhaka a ya helelangi; mahetelelo a ma na matimba kumbe a ma na vuxaka	A ku na xivutiso lexi nga erivaleni; timhaka a ti kona; ku pfumaleka mahetelelo
Ku hlangana ka ntwisiso wa vundzeni bya tidyondzo (8)	Swa xiyimo xa le henhla	Swa le xikarhi	Swa masungulo	Swo kayivela
	8 - 7	6 - 5	4 - 3	2 - 1
	Tidyondzo hinkwato ti ri tinharhu ti hlanganisiwile hi ndlela leyi hlamuselekaka na nkhaqato; ku hlangana ku hlamuseriwile kahle	Tidyondzo timbirhi ti hlanganisiwile kahle; yin'we a yi na matimba kumbe yi pfumala vuxokoxoko	Ku katsiwile dyondzo yin'we ntsena; ku hlangana ka masungulo kumbe loku nga kongomangiki	A ku na ku hlangana ka tidyondzo; kumbe a ku na vuxaka bya vundzeni/ swi hoxekile
Swihlovo & mativiselo ya swihlovo (3)		Swa xiyimo xa le henhla	Swa le xikarhi	Swo kayivela
		3	2	1
		Inthavhiyu + ku katsa swihlovo; mativiselo ya swihlovo yo nkahundzuko; u tshaha hi ku hlawula	Swihlovo swi katsiwile; u tshaha hi ndlela leyi nga hambaniki; u tirhisa mitshaho ku tlula mpimo	A ku na swihlovo swa mampela; a ku vangi na inthavhiyu; mativiselo ya swihlovo a ma endliwanga
Matirhiselo ya Ririmi(5)	Swa xiyimo xa le henhla	Swa le xikarhi	Swa masungulo	Swo kayivela
	5 - 4	3	2	1
	Nkhaqato wa xiyimo xa le henhla xa Ririmi; ntivomarito lowu nga anama; u kombisa mafundza handle ko cinca; swi le ka mpimo lowu lavekaka wa marito	U kombisa nkhaqato hi xitalo; swihoxo switsongo; thoni hi leyi nga fanela; marito lama lavekaka ma hundzisiwile katsongo/ma fikeleriwile	U endla swihoxo swa Ririmi nkarhi na nkarhi; thoni yi kombisa nkamafundza nkarhi wun'wana; marito lama lavekaka a ma fikeleriwangi hi ku hetiseka	Ku na swihoxo swo tala swa ririmi; tinhlamuselo a ti le rivaleni; thoni a yi fanelangi; mpimo wa marito lama lavekaka a wu tekeriwangi enhlokweni

KU NYIKA VONELO:

Nsayino: _____

Vuswikoti bya misava leyi nga eku cinceni

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no text or other markings on the paper.

Ku hlawula ka nhlokomhaka ya papila ra wena ra mafundza ra bindzu (Nhlawulo wa mudyondzi)

Hlawula nhlokomhaka YI'NWE eka papila ra wena ra mafundza ra bindzu.

HLAWULA YIN'WE YA TINHLOKOMHAKA LETI U LETERIWEKE HA TONA LAHA HANSI

Nhlokomhaka yin'wana na yin'wana yi katsa:

- Leswi papila ri vulavulaka hiswona,
- Leswaku hikokwalahokayini u nga tshuka u ri hlawula,
- I vuxokoxoko byihi lebyi u faneleke ku byi katsa.

NHLAWULO WA A: Xikombelo xo tirhisa ndhawu ya vaaki

Nhlokomhaka: Tsala papila ra mafundza u kombela mpfumelelo wo tirhisa *layiburari leyi nga emugangeni waka n'wina, holo ya vaakatiko, kumbe holo ya kereke* ku xavisa miehleketo ya xibindzwana xa wena.

Hikokwalahokayini u hlawula leswi?

- Miehleketo ya bindzu ra wena yi lava **ndhawu** yo va ri tirha (xk, ku letela, ku rhunga, ku luka misisi, ku pfuna hi komphyuta, ndzetelo wa mahelo ya vhiki).
- U lava **ndhawu ya mahala kumbe ya ntsengo wa le hansi**.

Katsa eka papila ra wena:

- Leswi miehleketo ya bindzu ra wena yi nga xiswona
- Hikokwalahokayini ndhawu yi fanerile
- Mikarhi na masiku lama wena u ma tsakelaka
- Ndlela leyi vaakatiko va nga ta vuyeriwa ha yona
- Vuxokoxoko byo tihlanganisa na wena

NHLAWULO WA B: Kombela mali ya mpfuno wo tisungulela xibindzwana

Nhlokomhaka: Tsala papila ra mafundza u ri kongomisa eka hofisi ya *nhluvukiso wa vantshwa* u kombela mali ya mpfuno wo sungula bindzu ra wena.

Hikokwalahokayini u hlawula leswi?

- U lava **mali ya:**

- switirho
- xitoko
- navetisa
- xifambo

- Leswi swi hlangana hi ku kongoma na minongoti ya **Dyondzo ya Ikhonomi na Vulawuri kumbe**

Malawulelo/Mafambiselo ya swa Tisayense EMS (mitirho ya bindzu: mali, ku maketa).

Katsa eka papila ra wena:

- Mieheleto ya bindzu ra wena + nhlamuselo yo koma
- Leswi mpfuno wa mali wu nga ta tirhisiwa swona
- Hikokwalahokayini mieheleto ya wena yi laveka emugangeni
- Mpimanyeto wo olova (lowu nga hlawuriwaka kambe wu pfuna)
- Ku tiyimisela ka wena na nseketelo

NHLAWULO WA C: Ku kombela nhlengeletano kumbe vuleteri /vupfuni/ vululeki/vutsundzuxi

Nhlokomhaka: Tsala papila ra mafundza u ri kongomisa eka n'wamabindzu wa le mugangeni wa ka n'wina u kombela vuleteri/vupfuni kumbe xitsundzuxo.

Hikokwalahokayini u hlawula leswi?

- U inthavhiyuwile n'wamabindzu tanihi xiphemu xa ndzavisiso wa wena.
- U lava **ku leteriwa, vuswikoti**, kumbe **ntokoto wa bindzu**.
- U lava xihlanganisi xa xiviri xa xiphurofexinali eka mieheleto ya wena ya bindzu.

Katsa eka papila ra wena:

- Laha u nga kuma hi ta n'wamabindzu loyi
- Leswi mieheleto ya bindzu ra wena yi nga mayelana na swona
- Hikokwalahokayini u lava xitsundzuxo xa vona
- Loko u ta va kona ku va na nhlengeletano
- Xikombelo xo hlonipheka xo pfala

NHLAWULO WA D: Endla xikombela xa ntirho wa ku hela ka vhiki/ holideyi

Nhlokomhaka: Tsala papila ra mafundza u endla xikombelo xa ntirho wa ku hela ka vhiki kumbe holideyi ya ku pfala ka swikolo ku pfuna ku hlayisa mali ku humelerisa mieheleto ya bindzu ra wena.

Hikokwalahokayini u hlawula leswi?

- U lava mali yo sungula
- U lava **ntokoto wa ntirho**
- Swi komba vutihlamuleri na ku sungula

Katsa eka papila ra wena:

- Laha u endlaka xikombelo xa wena kona
- vuswikoti lebyi se u nga na byona
- Leswi ntirho wu nga ta ku pfunisa swona ku hlayisa bindzu ra wena.
- Loko u nga tirha (tiawara/masiku)
- Vuxokoxoko byo tinhlanganisa na wena

NHLAWULO WA E: Endla xikombelo xo pfumeleriwa ku endla ndzavisiso wa xikolo

Nhlokomhaka: Tsala papila ra mafundza u tsalela nhloko ya xikolo xa wena u kombela mpfumelelo wo endla ndzavisiso exikolweni xa n'wina.

Hikokwalaho ka yini u hlawula leswi?

- Bindzu ra wena ri tiseketela hi ku twisisa leswi vadyondzi va swi lavaka
- Swi lava u hlengeleta **ndzavisiso wa makete:**
 - Leswi vadyondzi va xavaka swona
 - Leswaku i vukorhokeri byihi va byi lavaka
 - Mixavo leyi va nga yi fikelalaka
- U nga hlanganisa leswi na **Dyondzo ya Ikhonomi na Vulawuri kumbe Malawulelo/Mafambiselo ya swa Tisayense EMS** (swilaveko swa makete + ntirho wo xavisa).

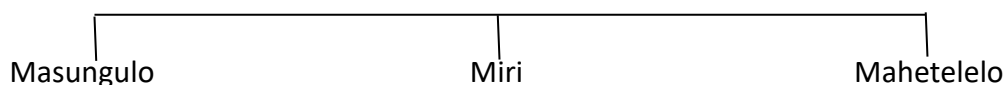
Katsa eka papila ra wena:

- Nhlamuselo yo koma ya miehleketo ya wena ya bindzu
- Hikokwalahokayini u fanele u endla ndzavisiso
- Leswi u nga ta swi endlisa swona (wu komile, wu hlayisekile, wa xiximeka)
- Ndlela leyi leswi kumiweke swi nga ta pfuna ha yona ku kunguhata ka wena
- Ku tiyisisa mayelana na mahanyelo na xihundla

Nkunguhato wa papila ra mafundza

Mepe wa miehleketo

Tsala papila ra bindzu/mafundza u kombela vunyikeli bya mali/mpfuno hi mali eka mihlangano yo karhi eka bindzu ra wena

LO Anchor Integrated Project

Papila ro tirhela eka rona ra 12.5

SWILETELO SWA MUDYONDZI:

- **Nhlawulo wa 2** – Ku kunguhata ku tsala **papila ra bindzu/mafundza**
- Tirhisa mepe wa miehleketo lowu nga eka **papila ro tirhela eka rona ra 12.4** ku letela makunguhatelo ya wena eka ku tsala papila ra bindzu/mafundzu
Vuswikoti bya lembexidzana ra vu21: (*21st Century Skills*): Ntirhisano, ku ehleketa hi vuxoperi, vuhlanganisi, vutshila byo tumbuluxa

Landzelela nhlokomhaka ya papila ra wena: Ku kombela vunyikeli bya mali/mpfuno hi mali eka mihlangano yo karhi

Papila ro tirhela eka rona ra 12.6

Sweswi tirhisa 12.4 na 12.5 ku tsala papila ra wena ra mafundza.

LO Anchor Integrated Project

RHUBIRIKI YA PAPILA RA MAFUNDZA

Xihlawulekiso	Tilevhele ta matwisiselo			
Ku kunguhata & endlelo (3)		Swa xiyimo xa le henhla	Swa le xikarhi	Swo kayivela
		3	2	1
		Nkunguhato wu na vuxoxoxoko byo tala + leswi nga hlawuriwa leswi faneleke ku pfuxetiwa swi le rivaleni	Nkunguhato wu kona; ku na vumbhoni byin'wana bya mpfuxeto	A ku na nkunguhato; mpfapharhuto a wu endlwangi
Xivumbeko & vuandlalo (6)	Swa xiyimo xa le henhla	Swa le xikarhi	Swa masungulo	Swo kayivela
	6 - 5	4 - 3	2	1
	Mihundzulukiso hinkwayo ya xivumbeko yi lulamile; vuandlalo byi pholichiwile	Swo tala swa swona swi lulamile; 1-2 swihoxo switsongo	Ku na swihoxo swo tala; swiphemu swin'wana swa kayivela	Xivumbeko xi hoxekile; vuandlalo a byi landzeleriwangi
Xikongomelo, vaamukeri va mahungu & thoni (5)	Swa xiyimo xa le henhla	Swa xiyimo xa le xikarhi	Swa masungulo	Swo kayivela
	5 - 4	3	2	1
	Xikongomelo xi le rivaleni swinene; thoni yi tshama yi ri ya mafundza	Xikongomelo xi le rivaleni hi xitalo ; thoni yi fanerile hi xitalo	Xikongomelo a xi twali; u tirhisa thoni ya nkamafundza nkarhi wun'wana	Xikongomelo a xi le rivaleni; thoni yi hoxekile/a yi fanelangi
Vundzeni & nkhomano (7)	Swa xiyimo xa le henhla	Swa xiyimo xa le xikarhi	Swa masungulo	Swo kayivela
	7 - 6	5 - 4	3 - 2	1
	Mieheleto yi le rivaleni swinene; nkholuko wa matimba; tindzimana ti tumbuluxiwile kahle	Mieheleto yo tala ya swona yi komba vutlhari bya mianakanyo; u na ku huhula eka mikarhi yin'wana; tindzimana ti ringanerile	Mieheleto ya vuyeleriwa kumbe yi hume eka nhlokomhaka; nkhomano wu pfumala matimba	Swi pfilunganile; mieheleto a yi le rivaleni kumbe hi leyi nga riki ya nkoka
Malawulelo ya Ririmi (6)	Swa xiyimo xa le henhla	Swa xiyimo xa le xikarhi	Swa masungulo	Swo kayivela
	6 - 5	4 - 3	2	1
	Nkhaqato wa le henhla; ntivomarito wa matimba; swihoxo switsongo	Swo tala swa swona swi lulamile; ku na swihoxo swin'wana leswi vuyeleriwa	U tshamela ku endla swihoxo; nhlamuselo a yi le rivaleni mikarhi yin'wana	Swihoxo swa phikelela; nhlamuselo a yi le rivaleni mikarhi yin'wana
Mpimo wa marito (3)		I swa xiyimo xa le henhla	Swi le xikarhi	Swo kayivela
		3	2	1
		Wu le ka mpimo lowu lavekaka; ku lawula i ka xiyimo xa le henhla	Wu le henhlanganya katsongo/wu le hansi ka mpimo	U le kule no fikelela mpimo; u honisa swilaveko

KU NYIKA VONELO: _____

Nsayino: _____

LO Anchor Integrated Project

A large rectangular area with horizontal dotted lines for writing, intended for the LO Anchor Integrated Project.

A large rectangular area with horizontal dotted lines for writing.

Papila ro tirhela eka rona ra 15.1

Hikokwalahokayini ntirhovutomi lowu wu ri kahle ngopfu eka mina?”

Eka ku andlala ka wena ka nomu, u fanele u katsa:

1. Masungulo

- Boxa ntirhovutomi lowu u wu tsakelaka.
- Pfula hi ndlela leyi kokaka rinoko leyi twisisekaka no yiva miehleketo
- Hlamusela hi ku komisa leswi u nga lavisisisa xiswona ntirhovutomi wa wena.
- Hi ku komisa, boxa ndlela leyi u endleke ndzavisiso hi ntirhovutomi wolowo.

2. Vuxokoxoko bya wena n’winyi

Hlamusela:

- Nkhinkhi wo hlawuleka lowu u nga na wona,
- Leswi u swi tsakelaka,
- Mikhuva ya wena n’winyi/Nuvu wa switekelelwa swa wena,
na leswi xin’wana na xin’wana xa leswi u swi boxeke swi seketelaka ha kona ku va u faneriwa hi ntirhovutomi lowu u wu hlawuleke.

U fanele ku tirhisa **ntivomarito wo hlantsweka wa Ririmi ra le Kaya, lowu kombisaka** ku titshemba, ku tihlamusela wena n’winyi.

3. Swilaveko swa ntirhovutomi

Hlamusela leswi ntirhovutomi wolowo wu swi angarhelaka:

- ntirho wa siku na siku
- vutihlamuleri bya nkoka
- vuswikoti lebyi lavekaka na leswi munhu a swi tekaka swi ri swa nkoka

Kutani yelanisa swilaveko leswi na matimba ya wena ku kombisa leswaku hikokwalahokayini wena u lulamerile swinene eka ntirhovutomi lowu u wu hlawuleke.

4. Vumbhoni bya ndzavisiso

Nghenisa xin’we kumbe ku tlula eka leswi landzelaka:

- ntshaho wo koma kumbe vonelo ra munhu loyi u nga n’wi inthavhiyuwa
- vuxokoxoko byo koka rinoko kusuka eka ndzavisiso
- vuxokoxoko byo huma eka xihlovo xo tshembeka
- kongomisa eka xivandla xa mitirho xa ntiyiso kumbe swikombiso swa vutomi bya ntiyiso

Leswi swi komba ku tshembeka eka ntirho wa wena no tiyisa mikanelo ya wena.

5. Ku seketela hi swovoniwa (a swi bohi kambe swa hlohloteriwa)

U nga tirhisa:

- xifaniso xin'we xa le ka xikirini,
- xifaniso lexi nga kandziyisiwa,
- mfungho wa ntirhovutomi,
- swovoniwa leswi tirhisiweke eka phurojeke ya nhlanganelo.

6. Nkatsakanyo

Gimeta hi xitatimende xa matimba lexi hlamulaka xivutiso xa ndzavisiso:

“Hikokwalahokayini ntirhovutomi lowu wu lulamerile mina?”

Tirhisa ririmi leri kombisaka ku titshemba, ku hlohlotella no kucetela.

RIRIMI RA LE KAYA: MITIRHOVUTOMI

RHUBIRIKI YA SWANOMU

Xihlawulekiso	Xiyimo xa le henhla	Xo komba vuswikoti	Xo komba ku hluvuka	Xiyimo xa masungulo
A. Vundzeni & ntwisiso wa vundzeni bya nhlokomhaka (5 wa timaraka)	5	4	3 – 2	1 – 0
	Byi kombisa ku twisisa ntirhovutomi hi xiyimo xa le henhla; nkanelo wu landzelela nongonoko lowu faneleke; u kombisa vun'winyi lebyi seketeriwaka hi ndzavisiso..	Nhlamuselo yo twala; xivumbeko xi landzelelana hi mfanelo; u komba ku twisisa.	Nhlamuselo ya madyondza; vuxokoxoko byitsongo kumbe xiyimo xo soleka xa vutihlanganisi na van'wana vanhu.	Mieheleketo a yi le rivaleni, u humile eka nhlokomhaka, kumbe swa kayivela.
B. Matirhiselo ya ririmi (ririmi ra le kaya leri ringanisiweke) (5 wa timaraka)	Xiyimo xa le henhla	Xo komba vuswikoti	Xo komba ku hluvuka	Xiyimo xa masungulo
	5	4	3 – 2	1 – 0
	Ntivomarito i wa xiyimo xa le henhla; u tirhisa rhejisitara ya ririmi hi mfanelo; swihoxo i switsongo swinene.	U komba nkhaqato wa ririmi hakanyingi; u kombisa ntivomarito hi mfanelo.	U tshamela ku endla swihoxo; ntivomarito wa kayivela.	Ku na swihoxo swo tala swa Ririmi; swa tika ku twisisa leswi a swi vulaka.
C. Ku nyika mbulavulo & vuswikoti byo andlala (5 wa timaraka)	Xiyimo xa le henhla	Xo komba vuswikoti	Xo komba ku hluvuka	Xiyimo xa masungulo
	5	4	3 – 2	1 – 0
	U komba vutitshemi, u vulavula hi rito ro hlantsweka; ku na ku hlangana ka matimba hi mahlo na vayingiseri; u lawula rivilo hi mfanelo; u koka vayingiseri mahlo.	Rito ri hlantswekile; u pfa a hlangana na vayingiseri hi mahlo; u vulavula hi rivilo ra kahle.	Wa kanakana; mikarhi yo tala wa hlaya; ku langutana na vayingiseri i ka xiyimo xa le hansi.	Swo tala a swi twali; u hlaya hinkwaswo; u tihlanganisi katsongo/anga ti hlanganisi na vayingiseri hi mahlo.
D. Ku hlanganisa ndzavisiso & ku tilulamisa/vulungheki (5 wa timaraka)	Xiyimo xa le henhla	Xo komba vuswikoti	Xo komba ku hluvuka	Xiyimo xa masungulo
	5	4	3 – 2	1 – 0
	Ku na vumbhoni byo khomeka bya ndzavisiso; swihlovo swi khensiwile; Swovoniwa swi tirhisiwile hi ndlela leyi enerisaka; U tilulamiserile.	Ku na vumbhoni byin'wana bya ndzavisiso. Swovoniwa i swo olova, u tilulamiserile.	Ndzavisiso wutsongo; xivumbeko a xi hetisekangi; vuxokoxoko byo tala byi huma eka tinotsi.	A nga tilulamiselangi; ku hava ndzavisiso, xivumbeko na swovoniwa.

KU NYIKA VONELO:

Nsayino: _____

LO Anchor Integrated Project

Papila ro tirhela eka rona ra 15.2

U ta andlala hi nomu ku ringana **2–3 wa timinete**:

“Nkateko wo endla bindzu leri ndzi ri tsakelaka, na ndlela leyi ndzavisiso wa mina wu kombisaka hi laha bindzu leri ri nga humelelaka ha yona”

Nkanelo lowu wa nomu wu fanele ku tirhisa endlelo ra ndzavisiso leri fanaka na leri tirhisiweke eka phurojeke leyi hlangeriweke.

LESWI VADYONDZI VA FANELEKE KU SWI VULA

1. Masungulo

- Boxa **muxaka wa bindzu leri u ri tsakelaka** (xk, ku famba u hlantwsa mimovha, vukorhokeri bya vuleteri, xitolo xa swakudya swo olova swa rihanyu, ndhawu leyi ku khomaka *Wi-Fi*, vukorhokeri byo basisa, ku rhunga, na swin'wana).
- Boxa xivutiso xa wena xa ndzavisiso hi ririmi ro olova ra *FAL*.
- Xikombiso: “Xivutiso xa ndzavisiso wa mina a ku ri ku: Xana i bindzu ra kahle ku va u famba u hlantwsa timovha emugangeni wa ka hina?”

2. Maendlelo

Hlamusela hi ku komisa leswi u nga kumisa swona vuxokoxoko bya wena:

Swi fambelanaka na dyondzo ya *LO* (xk, matimba eka vurhangeri, nhlangeri)

- **Inthavhiyu yin'we** (na n'wamabindzu/mudyondzisi/ muakatiko wa muganga)
- Ndzavisiso wa *SS* (nawu wa xihlawuhlawu → ku fikelela matimu eka swivandlanene swa mabindzu)
- Tinotsi ta *EMS* (mitirho ya bindzu + nkarhi lowunene wo xopaxopa, nkarhi wa kahle lowu nga kona ku tivuyerisa)
- Xitshuriwa kumbe webusayiti.
(*Leswi swi hlayisa xivumbeko xa nkoka lexi fambisanaka na xiviko xa Ririmi ra le kaya (HL).*)

3. Swikumiwa swa nkoka

Swa nomu swi fanele swi katsa **tipoyinti tinharhu ta vumbhoni**:

A. Swikumiwa swa *LO* — “Hikokwalahokayini ndzi faneriwile hi bindzu leri.”

Tirhisa 1–2 wa matimba/ku tsakela loku seketelaka ku fambisa bindzu leri

- Xk, “Ndzi kondletelekile naswona ndzi tsakela ku pfuna vanhu. Leswi swi ndzi pfuna ku fambisa vukorhokeri bya swo basisa.”

B. Swikumiwa swa *SS* — “Ndlela leyi matimu ma ha hlohletelaka ha yona nkarhi wa kahle lowu nga kona ku tivuyerisa eka bindzu.”

- Hlawula **nawu wun'we wa xihlawuhlawu**
- Hlamusela **xivangelo na hakelo yin'we** na ndlela leyi swa ha khumbaka mfikelelo eka tindhawu ta mabindzu, mali, kumbe timakete ta namuntlha.
- *(Leswi swi kombisa ku langutela loku fanaka ka SS na leswi nga ka xiviko xa HL.)*

C. Swikumiwa swa EMS — “Ndlela leyi bindzu ri nga tirhaka ha yona”

- Hlamusela **mitirho yimbirhi ya bindzu** na leswaku hikokwalahokayini yi ri ya nkoka eka bindzu ra wena
xk, Ku maketa & mali, vuhumelerisi & switirhisiwa swa vanhu, n.sw.

4. Nseketelo wa swoviniwa (hi nkarhi wa swikumiwa)

Komba **xovoniwa xin'we lexitsongo** (xk, phositara ya wena ya CA, xikeche xa logo, kumbe xilayidi xin'we) u hlamusela leswaku hikokwalahokayini xi seketela ntwariso wa wena.

5. Mahetelelo

Hlamula xivutiso xa ndzavisiso wa wena hi ku kongoma:

“Hikokwalaho ndzavisiso wa mina wu kombisa leswaku lowu i nkarhi wa kahle/a hi nkarhi wa kahle lowu nga kona ku tivuyerisa eka bindzu hikuva...”

6. Ku kombisa swihlovo

Boxa:

- **Muinthavhiyuwiwa/Muhlokohlisiwa wa wena** , na
- **xihlovo xin'we xa vuxokoxoko** (tinotsi, buku ya mudyondzi, webusayiti)

**RIRIMI RO ENGETELA RO SUNGULA: KU TIRHISA NKARHI WA KAHLE LOWU NGA KONA
KU TIVUYERISA EKA BINDZU**

RHUBIRIKI YA NOMU

Xihlawulekiso	Swa xiyimo xa le henhla	Swo komba vuswikoti	Swo komba ku hluvuka	Swa masungulo
	5	4	3 - 2	1 – 0
Vundzeni & Ndzavisiso wo hlanganela (5 wa timaraka)	U hlamuserile xivandlanene xa bindzu xi va erivaleni; u kombisa ku hlanganela ka vumbhoni bya LO + SS + EMS hi ku hetiseka; U seketela mahung ya yena hi swovoniwa.	Nhlamuselo yi le rivaleni; vumbhoni byo tala byi lulamile; swovoniwa swi tirhisiwile kambe a swi hlanganeriwanga hi ku hetiseka.	Ku na vumbhoni byo karhi kambe byi ri byo hlamusela ku nga ri byo kombisa ku hlela; swovoniwa swi boxiwile hi ku komisa.	A ku na/ku na ku hlanganela kutsongo ka ndzavisiso, a swi le erivaleni. vuxokoxoko byi hoxekile; a ku na swo voniwa.
	Swa xiyimo xa le henhla	Swo komba vuswikoti	Swo komba ku hluvuka	Swa masungulo
	5	4	3 - 2	1 – 0
Matirhiselo ya ririmi (5 wa timaraka)	U komba nkhaqato wa ririmi hi mikarhi yo tala; u kombisa ntivomarito lowu nga lulamela Ririmi ro Engetela Rosungula (FAL); swihoxo a swi sivele nhlamuselo.	Ku na swihoxo swin'wana kambe nhlamuselo yi le rivaleni.	U tshamela ku endla swihoxo; nhlamuselo a yi le rivaleni mikarhi yin'wana.	Ku na swihoxo swo tala; u tikeriwa hi ku vulavula.
	Swa xiyimo xa le henhla	Swo komba vuswikoti	Swo komba ku hluvuka	Swa masungulo
	5	4	3 - 2	1 – 0
Mapeletelo, ku khuluka & (ku nyika mbulavulo) (5 wa timaraka)	U vulavula hi ku titshemba; mapeletelo ma le rivaleni; u famba hi rivilo ro tshembeka; u hlangana kahle na vayingiseri.	Swotala a swi le rivaleni; u na ku kanakana eka mikarhi yin'wana; kun'wana wo hlaya.	Wa kanakana; mikarhi yin'wana mapeletelo ya sivele nhlamuselo; swo tala wo hlaya kunene.	A swi le rivaleni swinene; ku na ku hlangana katsongo hi mahlo na vayingiseri /a ku na ku hlangana; o hlaya hinkwaswo.
	Ya le henhla	Wa vuswikoti	Yo hluvuka	Masungulo
	5	4	3 - 2	1 – 0
Ku tilulamisela, xivumbeko & matirhiselo ya swihlovo (5 wa timaraka)	Masungulo ya le rivaleni → maendlelo → swikumiwa → mahetelelo; u kombisa swihlovo leswi nga tirhisiwa; swi lulamisiwile hi makhadi yo lemukisa xivumbeko	Swo tala swa swona swi kombisa vutlhari; u tirhisile tinotsi hi ndlela leyi faneleke; swihlovo swi tivisiwile.	Xivumbeko xin'wana xi pfilunganile eka tin'wana tindhawu; swihlovo swi boxiwile hi ndlela leyi nga riki erivaleni.	Xivumbeko a xi le rivaleni; a nga tilulamiselang; swihlovo a swi boxiwangi

KU NYIKA VONELO:

Nsayino: _____

Tirhisa vuxokoxoko hinkwabyo lebyi u byi hlengeleteke eka ndzavisiso wa wena, Kutani u tsala xiviko xa *Life orientation*. (Tirhisa ririmi leri tirhisiwaka ku dyondza.) Thela u languta eka rimba ra matsalelo ya xiviko eka papila ro tirhela eka rona ra 12.2. Tirhisa marito yo ringana kwalomu ka 150.

This image shows a full page of primary-ruled paper. It features multiple sets of horizontal lines designed for handwriting practice. Each set consists of a solid top line, a dashed midline, and a solid bottom line. The lines are evenly spaced across the entire page, providing a guide for letter height and placement. There is no text or other markings on the paper.

VITO RA XIKOLO:

PHUROJEKE YA SWANOMU YA XITSONGA: GIREDI YA 9

Nhlokomhaka ya inthavhiyu:

Vito na xivongo swa mudyondzi:

Siku: Ndhawu:

Nkarhi:

Mina, ..., ndza hlambanya leswaku

.....a ndzi inthavhiyuwa hi phurojeke ya xikolo le xi nga boxiwa laha henhla. Ndzi twisisa leswaku leyi i phurojeke ya xikolo naswona mahungu lawa, ma nga tirhisiwa na ku hangalasiwa hi xikongomelo xa ku dyondzisa.

Nsayino wa muvutisiwa:

Nsayino wa mutswari/muhlayisi:

Xigandlo xa Xikolo

VITO RA XIKOLO:

PHUROJEKE YA SWANOMU YA XITSONGA: GIREDI YA 9

Eka mutswari/muhlayisi na movutisiwa

Vadyondzi va giredi ya 9, va ta teka xiave eka Xitatimende xa Pholisi ya Kharikhulamu na Makambelelo (XIPHOKHAMA). Xin'wana xa xiyenge xa dyondzo xi nghenelela eka ku endla tiinthavhiyu ta kahle na vanhu hi ku ku hundzuka ka minkarhi ka nkoka ya ndzhaka ya Afrika-Dyondza loku nga xiphemu xa ntirho wa vona wa makambelelo ya nkamafundza.

Phurojeke yi ta endliwa eka kotara ra vunharhu. Swikongomelo swa phurojeke hi leswi landzelaka:

- Ku paluxela vadyondzi hi ndzhaka ya swanomo tanihi xihlovo xa mahungu ya ndzhaka na tinxaka ta vumbhoni.
- Ku dyondzisa vadyondzi maendlelo yo tumbuluxa swivutiso swa inthavhiyu leswi nga fanela nhlokomhaka.
- Ku nyika vadyondzi ntokokoto wa ku endla tiinthavhiyu.
- Ku dyondzisa vuswikoti byo hlayisa nkarhi.
- Ku nyika vadyondzi nkarhi wo tlangela ndzhaka leyo fuwa ya miganga ya vona.

Mahungu lawa ya nga eka phurojeke a ma nga tirhisiwi hi xikongomelo xa ku va phurojeke ya mafundza ya ndzavisiso. Mahungu ya ta tirhisiwa tanihi dyondzo na switirhisiwa swo dyondzisa etlilasini.

Inthavhiyu a yi fanelanga ku tlula vulehi bya 60 wa timinete. U komberiwa ku sayina fomo ya mpfumelelo leyi nga laha hansi na ku yi yisa eka movutisi.

Ntirhisano na ku thsembheka ka wena eka vadyondzi swi ta amukeriwa hi ku enta. U komberiwa ku bela xikolo riqingho ku kuma vuxokoxoko byo humela emahlweni na ku basiseriwa.

Ndza nkhenza

Mina, ...

ndza hlambanya ku tekaxiave eka phurojeke leyi. Ndzi nga kumeka eka nomboro leyi ya riqingho:

Nsayino wa movutisiwa :

Siku:

MEPE WA MIGINGIRIKO YA TINDZIMI KU YA HI NKUNGUHATO WO DYONDZISA

GIREDI YA 9 KOTARA YA 3 XITSONGA RIRIMI RA LE KAYA

VHIKI RA 1	VHIKI RA 2	VHIKI RA 3	VHIKI RA 4	VHIKI RA 5	VHIKI RA 6	VHIKI RA 7	VHIKI RA 8	VHIKI RA 9	VhIKI RA 10
Ku yingisela na Ku vulavula - Yingisela ku kanerisana ka xivono xa nkanerisano exikarhi ka vanhu vambirhi u kana (wu rhangela hi mudyondzisi) - xivumbeko na mandlandlamukelo ya miehleketo - Ku tirhisa vuswikoti ku fikelela mpfumelalano - Xitayili xa ririmi		Ku yingisela na Ku vulavulaNkanerisano - Ntirho loko hi fananisa na bindzu ra wena n'wini [N'wini/ku titirha] - Kanela tithekiniki leti nga ta ntikelo ta ndzavisiso - Yingisela no teka tinotsi hi vuxokoxoko bya phurojeke - U vutisa no hlamula swivutiso ku basisiwa hi ndzavisiso lowu nga ta endliwa. - Dyondzisa Rimba ra xivutiso xa ndzavisiso - Vadyondzi va komba/humesela rivaleni: - Xihlovo xa Inthavhiyu - Buku ya mudyondzi/xihlovo - webusayiti/xihlovo - Sungula nongoloko wa mavito ya matsalwa mayelana na nhlokomhaka/ntivomatsalwa - Lulamisa nongoloko wa swihlovo		Ku yingisela na Ku vulavulaInthavhiyu ya bindzu/ munhu wa ntirhovutomi Kanela swivutiso na tinhlamulo ku basisiswa - Xiletelo xa nhlokomhaka - Yingisela vuxokoxoko bya tinhlokomhaka - Vutisa swivutiso na ku nyika tinhlamulo - Twisisa mimbuyelo leyi nga languteriwa eka nhlokomhaka Nyika vadyondzi swiletelo swa leswi languteriwaka eka ku vuandlalo bya swanomo		Ku yingisela na Ku vulavulaKU TILULAMISELA KU ANDLALA HI NOMU: XIRINGANYETO (PAPILA RA MAFUNDZA) FAL - Pulana (ku andlala ka wena) hi ku tirhisa xikharanganyi xo tsariwa/dirowiwa swi vonaka ku hlamusela xiringanyeto xa bindzu hi nomu hi ku kombela vunyikeli bya mali eka mihlangano yo karhi. KUMBEXIVIKO: - Pulana (ku andlala ka wena) hi ku tirhisa xikharanganyi xo tsariwa/dirowiwa swi vonaka ku hlamusela xiviko xa maendlelo ya ndzavisiso wa ntirhovutomi lowu nga fanela hi nomu KU ANDLALA HI NOMU: - Ku andlala ntwariso wa mpfumawulo/xiringanyeto xa bindzu eka loyi a nga kotaka ku nyikela kumbe ku phalala hi mali eka bindzu ra wena n'wini (HL) KUMBE		Ku yingisela na Ku vulavula - Ku rungula xitori - Tekela enhlokweni leswi:vuswikoti byo vulavula,thoni, mavulelo ya marito, rivilo na marungulelo, matwariselo ya marito, ku langutana na vayingiseri, mayimele, matirhiselo ya swirho - Milawu na swihlawulekisi swa xiitori - Ku hlayela ehenhla loku lulamisiweke - Tirhisa vuswikoti byo vulavula lebyi faneleke tanihi thoni, vholumu, rivilo, ku ya ehenhla na le hansi ka rito, mavulelo ya marito, nkhluluko	
- Mbhurisano - Matirhiselo lamanene ya rito, thoni na rivilo - Ku hikakata eka ku hlaya - Ririmi ro tirhisa miri - Ku languta vayingiseri - Tivisa ntirhovutomi wa Phurojeke ya HL - Hetisa papila ro tirhela eka rona ra 1:Itlilanexeni/matimba/ku tsakela ka mina									

Hlaya xitshuriwa xa matsalwa, xik. ntlangu - Nkongomo eka swihlawulekisi swa switshuriwa swa matsalwa - Kombisa ku twisisa ka mandlandlamukelo ya kungu na ntlimbo, vumunhuhati, ku cinca ka swiendleko, vundzhaku/mbangu/ntirho wa murunguri/nkongomelo, ku songa timhaka na mahetelelo Ku hlaya hi ku landzelela magoza - Ku tilulamisela ku hlaya (Tivisa xitshuriwa) - Hi nkarhi wa ku hlaya (Swihlawulekisi swa xitshuriwa) - Endzhaku ka ku hlaya (Hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) Ku hlaya hi xikongomelo xo twisisa: Xitshuriwa xo voniwa - Khathuni - Ku hlaya hi ku hatlisa hi xikongomelo xo kuma timhakankulu - Ku hlaya hi ku hatlisa ku kuma mango wa miehleketo yo seketela - Ku endla minkumbetelo - Ku kumbetela nhlamuselo ya marito na swifaniso swo ka swi nga tolovelekanga hi ku tirhisa vuswikoti byo tlantlha rito hi swiphemu ku kuma nhlamuselo - Nkoka wo endla nhlawulo na ku suka eka nhlamuselo - Nkucetelo wa ririmi ro gega na swivutiso swo ka swi nga lavi tinhlamulo - Nsusumeto wa tithekiniki ta swovoniwa	Endla ndzavisiso hi gondzo ra ntirhovutomi/bindzu leri u lavaka ku ri ringeta/landzelela - Hlaya hi xikongomelo xo kuma vuxokoxoko ku ya hi tinhlokomhaka leti nga hlawuriwa. Hlaya xitshuriwa xa matsalwa, xik. ntlangu - Nkongomo eka swihlawulekisi swa switshuriwa swa matsalwa - Kombisa ku twisisa ka mandlandlamukelo ya kungu na ntlimbo, vumunhuhati, ku cinca ka swiendleko, vundzhaku/mbangu/ntirho wa murunguri/nkongomelo, ku songa timhaka na mahetelelo Ku hlaya hi ku landzelela magoza - Ku tilulamisela ku hlaya (Tivisa xitshuriwa) - Hi nkarhi wa ku hlaya (Swihlawulekisi swa xitshuriwa) - Endzhaku ka ku hlaya (Hlamula swivutiso)	Ku hlaya na Ku langutisa HL XITSHURIWA: Mutivaxitekiniki wa gezi ro pfuxeleriwa: Tinotsi to pfuneta mudyondzi eka pheji ya15 FAL XITSHURIWA: Muntshwa loyi a nga simeka bindzu yo nyanyula: Tinotsi to pfuneta eka pheji 18 Endla ndzavisiso hi ndlela ya ntirhovutomi / ku ringeta bindzu leri u tsakelaka ku ri endla. - Hlayela vuxokoxoko lebyi nga kongomisiwa eka tinhlokomhaka leti nga hlawuriwa. Hlaya xitshuriwa xa matsalwa, xik. ntlangu - Nkongomo eka swihlawulekisi swa switshuriwa swa matsalwa - Kombisa ku twisisa ka mandlandlamukelo ya kungu na ntlimbo, vumunhuhati, ku cinca ka swiendleko, vundzhaku/mbangu/ntirho wa murunguri/nkongomelo, ku songa timhaka na mahetelelo Ku hlaya hi ku landzelela magoza - Ku tilulamisela ku hlaya (Tivisa xitshuriwa) - Hi nkarhi wa ku hlaya (Swihlawulekisi swa xitshuriwa) Endzhaku ka ku hlaya (Hlamula swivutiso)	Swihlawulekisinkulu swa xitlhokovetselo - Vundzeni bya xitlhokovetselo, swigaririmi/vufananisi, yelaniso, ncino - Vuhandle bya xitlhokovetselo, mintila, marito, tindzimana, ndlela leyi marito ya longoloxiweke na ku tsariwa ha yona, - Nhlamuselo yo gega - Matitwelo - Nkongomelo na hungu	Hlaya xitshuriwa xa matsalwa xo fana na ntlangu - Swihlawulekisinkulu swa switshuriwa swa matsalwa: tanihi ximunhuhata, leswi humelelaka, n'wangulano, kungu, ntlimbo, vundzhaku, mbangu, murunguri, nkongomelo Ku hlaya hi ku landzelela magoza - Ku tilulamisela ku hlaya (Tivisa xitshuriwa) - Hi nkarhi wa ku hlaya (Swihlawulekisi swa xitshuriwa) - Endzhaku ka ku hlaya (Hlamula swivutiso, pimanisa, hambanisa, hlela) Vutlhokovetseri Swihlawulekisinkulu swa xitlhokovetselo - Vundzenibya xitlhokovetselo, swigaririmi/vufananisi, yelaniso, ncino - Vuhandle bya xitlhokovetselo, mintila, marito, tindzimana, ndlela leyi marito ya longoloxiweke na ku tsariwa ha yona, nhlamuselo yo gega, matitwelo, nkongomelo na hungu
---	--	--	--	---

LO Anchor Integrated Project

Ku tsala na Ku andlala Xitshuriwa xa xitsalwambiko, xik. n'wanguano 0 Nhlawulo wa marito 0 Rito ra munhu na xitayili 0 Nhlamuselo leyi nga erivaleni 0 Thoni 0 Timhakankulu na miehleketo yo seketela 0 Mimepe ya miehleketo ku lulamisa miehleketo leyi khomanene Kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza 0 Ku kunguhata 0 Ku pfapfarhuta 0 Ku pfuxeta 0 Ku hlela 0 Ku hlerisisa 0 Ku andlala Tsala n'wanguano, hi ku landzelela ku leteriwa ka magoza ya ku tsala	Ku tsala na ku andlala Rimba ra xivutiso xa ndzavisiso Kongomisa eka tinotsi to engetela ta mudyondzisi tipheji ta 21-31 Angula eka nhlokomhaka, xivutiso xo letela, thiyori leyi tirhisiwaka eka vulavusisi byo karhi eka ku tsala Ku mpapfarhuta xitshuriwa hi ku tshaha/tivisa swihlovo swa swikumiwa swa ndzavisiso eka nhlawulo wa ntirhovutomi (HL) Miehleketo ya Bindzu (FAL) Kongomisa eka leswi landzelaka: Xivumbeko lexi nga lulama ntwanano/vuxaka bya tindzimana Hungukulu na miehleketo yo seketela ntwanano/nawu lowu amukelekaka eka xiviko/ papila ra mafundza, rito ra wena n'winyi, thoni Ku kunguhata ku hlengeleta miehleketo	Hlengelela vuxokoxoko byo humana eka ndzavisiso lowu nga endliwa hi tinhlokomhaka leti nga hlwawuriwa. [Xitirhisiwa xa makambelelo: nongoloko wa nxopaxopo] A ku na maraka Hlengelela nongoloko wa mavito ya matsalwa mayelana na nhlokomhaka yo karhi/ ntivomatsalwa ya switirhisiwa/swihlovo leswi nga tirhisiwa [Xitirhisiwa xa makambelelo: nongoloko wa nxopaxopo] A ku na maraka	Ku tsala na Ku andlala FAL Kunguhata (ku tsala) tirhisa xikharanganyi xo tsariwa/dirowiwa swi vonaka ku tsala Papila ra mafundza HL Kunguhata (ku tsala) hi ku tirhisa xikharanganyi xo tsariwa/dirowiwa swi vonaka ku tsala Xiviko hi ndzavisiso wa maendlelo ya ntirhovutomi lowu nga fanela Pfapfarhuta xitshuriwa hi ku kombisa swihlovo swa swikumiwa swa ndzavisiso (tinotsi) omisa eka leswi landzelaka: - o Xivumbeko xo lulama na swihlawulekisi - o Milawu ya ndzimana/ swovoniwa - o Ntlandlamano lowu faneleke wa tindzimana ku endlela ku khomana ka lona - o Timhakankulu na miehleketo yo seketela - o Milawu leyi faneleke ya ririmi ku ya hi tinhlokomhaka leti nga hlawuriwa - o Rito ra yena n'wini na xitayili - o Ku kunguhata ku hlengeleta miehleketo papila ra bindzu / ra mafundzha u kombela xiponzara Tsala KUMBE xiviko hi magoza ya ndzavisiso wa ntirhovutomi lowu faneleke na swikumiwa swa kona.	FAL Tsala papila ra xibindzu/ ra mafundza (u nyikiwile mihlawulo ya 5) HL Tsala xiviko mayelana na maendlelo ya ndzavisiso wa ntirhovutomi lowu nga fanela lowu nga na swikumiwa swa kona.	Ku tsala na Ku andlala Switshuriwa swa switsalwambiko, xik. tiimeyili - o Xivumbeko lexi lulameke - o Xikongomelo - o Timhakankulu na miehleketo yo seketela - o Matirhiselo ya ririmi - o Rhejisitara - o Malongoloxelo lamanene ya swivulwa - o Tirhisa mahlanganisi ku tiyisisa nkhomano - o Ku tirhisa tinxaka to hambanahambana, vulehi na swivumbeko swa swivulwa Kongomisa eka ku tsala hi ku landzelela magoza - o Ku kunguhata - o Ku pfapfarhuta - o Ku pfuxeta - o Ku hlela - o Ku hlerisisa - o Ku andlala Ku tsala imeyili
---	--	---	--	--	--

LO Anchor Integrated Project

Swiaki na Milawu ya Matirhiselo ya Ririmi Ku tiyisisa Swiaki na Milawu ya Matirhiselo ya Ririmi leswi nga dyondzisiwa eka mavhiki lama nga hundza Xiyimo xa ntirho wa rito Mavitavito na mavitaswilo, Mahlanganisi na maengeteri Xiyimo xa ntirho wa xivulwa Mbulavulo, minkarhi ya maendli, tinxaka ta swivulwa, Tinxaka ta tindzimana, ku va na rito, swivulwahava na swivulwana Nhlamuselo ya rito: Pharonimi, pholisemi, tihomonimi, tihomofoni Mahikahatelo na mapeletelo Tipatironi ta mapeletelo Ntivomarito eka mbangu Ndzulamiso wa ku tsariwa ka ririmi hi vadyondzi	Swiaki na Milawu ya Matirhiselo ya Ririmi Nhlamuselo ya rito: Marita lama nga twisisiwaka hi tindlela to hambana, marito/swivulwana leswi tirhisiwaka ku tlula mpimo, marito lawa yo ka ya nga ha tirhisiwi, mbuyelelo wa marito na laha swi nga fanelangiki,,ririmi ra le xitarateni na jagoni Ntivomarito eka mbangu tanihi laha swi lavekaka ku ya hi muxaka wa xitshuriwa lexi nga ta tumbuluxiwa Ximakiwa, muphalari/munyikeli, vutirheli/vukorhokeri, muxavi/muxaviseriwa/khasimende, mali, seketela, ndzinganyeto/xiringanyeto/kungu/nkun guhato, xikombelo, xitirhisiwa, nhlengeletano	Swiaki na Milawu ya Matirhiselo ya Ririmi Ku tiyisisa Swiaki na Milawu ya Matirhiselo ya Ririmi leswi nga dyondzisiwa eka mavhiki lama nga hundza Xiyimo xa ntirho wa rito: Tanihi laha swi lavekaka ku ya hi nhlokomhaka leyi nga hlawuriwa ya projeke. Xiyimo xa ntirho wa xivulwa: Tanihi laha swi lavekaka ku ya hi nhlokomhaka leyi nga hlawuriwa ya projeke. Nhlamuselo ya rito: Tanihi laha swi kombisiweke ku ya hi nhlokomhaka leyi nga hlawuriwa ya projeke. Mahikahatelo na mapeletelo: Tipatironi ta mapeletelo Ntivomarito eka mbangu Ndzulamiso wa ku tsariwa ka ririmi hi vadyondzi	Swiaki na Milawu ya Matirhiselo ya Ririmi Ku tiyisisa Swiaki na Milawu ya Matirhiselo ya Ririmi leswi nga dyondzisiwa eka mavhiki lama nga hundza Xiyimo xa ntirho wa rito Maengeteri Xiyimo xa ntirho wa xivulwa Ndzimana ya nhlamuselo, ndzimana ya nhlawulo, ndzimana yo ntlawahato Nhlamuselo ya rito Rita rin'we ematshan'wini ya xivulwana Mahikahatelo na mapeletelo Tipatironi ta mapeletelo Ntivomarito eka mbangu Ndzulamiso wa ku tsariwa ka ririmi hi vadyondzi	Swiaki na Milawu ya Matirhiselo ya Ririmi Ku tiyisisa Swiaki na Milawu ya Matirhiselo ya Ririmi leswi nga dyondzisiwa eka mavhiki lama nga hundza Xiyimo xa ntirho wa rito Maendli, masivi: masivinene, masivikomba na masivintalo Xiyimo xa ntirho wa xivulwa Maendlelo, nkoka wa maveketelelo ya swilo ku ya hi ndhawu, nkoka wa maveketelelo ya swilo, ndzimana yo songa Nhlamuselo ya rito Rita rin'we ematshan'wini ya xivulwa Mahikahatelo na mapeletelo Tipatironi ta mapeletelo Ntivomarito eka mbangu Ndzulamiso wa ku tsariwa ka ririmi hi vadyondzi
MAKAMBELELO YA KOTARA YA 3				
PHUROJEKE YA NHLANGANELO YA GEC: HL & NKATEKO WA MITIRHOVUTOMI NA MIEHLEKETO YA BINDZU:FAL [50 wa timaraka]		NTIRHO WA 8: KU ANGULA EKA MATSALWA [30 wa timaraka]		
NDZAVISISO 20 wa timaraka PHUROJEKE YO HETELELA (Papila ra mafundza) FAL: 30 wa timaraka (Xiviko) HL: timaraka 30 wa timaraka		Xivutiso xa 1 (Xa boha): Xitlhokovetselo (10 wa timaraka) NA Xivutiso xa 2: Novhele kumbe ntlangu (10 wa timaraka) kumbe Xivutiso xa 3: Xirungulwana kumbe ntsheketo (10 wa timaraka)		
VUANDLALO BYA SWANOMO-20 wa timaraka [EKA KOTARA YA 4]				

